

EMPERYALİZMİN İKİ ASALAK UNSURU: MİLİTARİZM VE YENİ SÖMÜRGEÇİLİK

Ekonominin militaristleşmesi ve yeni sömürgeci finans ilişkilerinin yarattığı sosyal sonuçlar, kapitalist dünyada toplumun tüm kesimlerini sarsmakta, toplumsal gelişmenin önünde ciddi bir engel olarak durmaktadır.

Son bir kaç on yılda, devlet-tekeli-kapitalizm ilişkilerindeki yeni gelişmelerin ortaya çıkardığı bu olguları araştırmak son derece önemlidir. Bu önem, her aşamada teorinin pratiği, pratiğin teoriyi etkilemesiyle, yeni düşüncelerin toplumsal gelişme süreçlerinin hızlanmasında oynadıkları rolle belirginleşiyor.

Ekonominin militaristleşmesi ve yeni sömürgeci finans ilişkilerinin her toplumda sosyal gelişmeye ters düşüklerini şu iki temel noktada görebiliriz:

1- Üretimin başlangıç noktası ve son amacı insandır. Üretim sosyal nitelikte bir pratiktir. Tüm toplumlar yaşayabilmeleri için üretmek zorundadır. Üretimin insan için, insanın ihtiyaçlarına yönelik olmasına rağmen, ekonominin askerileştirilmesi, silahlanma, insanı bir ihtiyacı karşılaması bir yana insan varlığını ortadan kaldırmayı amaçlıyor. Silahların kullanım değeri ölüm saçmaktır.

2- Yeni sömürgeci finans ilişkileri üretim sürecinde ve malların kullanım değerinde bir değişiklik yapmadan fiyatları arttırmakta, enflasyona, pahalılığa yol açmaktadır. Böylece rasyonel olmaya çalışan kapitalist üretim birimlerinin dışına düşmekte, kapitalizmin parazit bir unsuru olarak ortaya çıkmaktadır.

Militarizm ve yeni sömürgeçilik toplumsal yaşama kene gibi yapışmakta sosyal gelişmenin gücünü zayıf düşürmektedir.

TBKP program tasarısının Barış ve Demokratik Yenilenme bölümünde ekonomik alanda militaristleşmeye ve yeni sömürgeçiliğe karşı taleplerin genişçe yer alması bu sorunların günümüzde kazandığı önemi yansıtmaktadır. Tasarıda genellikle anti-tekeli stratejik yaklaşım yerine ekonominin askerleşmesine ve yeni sömürgeçiliğin mali talanına karşı çıkmayı başa alan bir yaklaşım öne çıkıyor. Bunun çeşitli nedenleri var. En başta şunları sayabiliriz:

1- Kapitalizm artık tekeller olmaksızın düşünülemez. Tekelcilik günümüzde

Yılmaz ÇETİN

kapitalizmine damgasını vuruyor. Tekellere karşı olmak bir sonraki adımda kapitalizme karşı olmayıda getiriyor günümüzde. Oysa politik güçler dengesi değil anti kapitalist, anti tekeli köklü dönüşümlere bile el vermiyor.

2- Öte yandan ekonominin militaristleşmesi ve yeni sömürgeci finans ilişkileri emperyalizmin parazit niteliğini yansıtmaktadır. Ve bunlar bağımlı ülkelerde ekonomik potansiyelin düşmesine, sosyal yapıların sarsılmasına, toplumsal gelişmenin önünün tıkanmasına yol açmaktadır.

3- Sosyalist devrime yaklaşmanın mutlaka anti tekeli bir yol izlemesi diye bir yasallık yoktur. Tarihte sosyalist devrimler sosyal ve politik olarak farklı nitelikte gerici güçlere karşı elde edilen zaferle, farklı engelleri aşarak kendine yol açmış, farklı yollardan hedefine varmıştır.

Komünistlerin önünde ülkemizde bugün ekonomik olarak sosyal üretim ilişkilerini niteliksel olarak değiştirmek değil, var olan ilişkiler çerçevesinde emekçilerin yaşam koşullarının daha da kötüleşmesinin durdurulması, ekonomik gelişmenin önüne engel olarak çıkan militarizm ve yeni sömürgeçiliğin etkilerinin tasfiye edilmesi görevi durmaktadır.

TBKP program tasarısında ülkemizin ekonomisini demokratik temelde modernleştirmek hedeflenerek şunlar söyleniyor:

"İç pazarın geliştirilmesi, uluslararası tekellerin, yerli tekellerin, mali spekülörlerin bu amaçlara ulaşılmasını güçleştirici asalak faaliyetlerine izin verilmemesi ve ekonominin tüm üretim potansiyellerini harekete geçirilmesi ile olanaktır." Böylece gerçek anlamda bir yeniden üretim sürecinin canlandırılması ile sağlanacak ekonomik gelişme ana ekonomik yönelim olarak belirtiliyor.

Yine TBKP program tasarısında şu öneriler ileri sürülüyor:

"Ekonominin militaristleşmesinin önlenmesi için yabancı tekellerin ve özel sermayenin askeri üretim yapmasına izin verilmemesi, bu yönde yapılmış anlaşmalar ve verilmiş izinler iptal edilmesi, silahlanma harcamaları azaltılması."

Ülkemizin savunma bütçesi 1 728 000 000 TL dir. (Nokta, 28.2.'88) 1988

de 2 trilyon 405 milyarı geçeceği tahmin ediliyor. Yaklaşık bütçemizin yüzde 40'na varıyor. 13 NATO ülkesi içinde, Nokta Dergisinin tahminlerine göre, askeri araç-gereç harcamalarında ABD ve İngiltere'den sonra yüzde 21,1 payla Norveç'le aynı sırayı işgal ediyoruz. Ayrıca Türkiye'de aktif nüfusun yüzde 5,1 silah altındadır. NATO ortalaması ise, yüzde 2,7 dir.

Bu rakamlar hangi gerçeği yansıtmaktadırlar?

1- Üretim açısından düşünülürse her yıl trilyonlara varan paramızı denize atıyoruz. İnsani açıdan bunun anlamı öldürmek veya ölmek için astronomik rakamlarda harcama yapmak demektir.

2- Bu aşırı süren harcamaları karşılığında üretim olmadığından, bu harcamalar üretim veya kapasite artışına yol açmadığından, doğrudan doğruya enflasyonu etkilemektedir.

3- Nüfusumuzun önemli bir işgücü kitlesi üretimden uzakta kalmakta ve ulusal gelirimizi verimli olmayan biçimde tüketmektedir.

Ülkemizde işsizliğin, enflasyonun, dış borçlanmanın böyle ileri düzeyde arttığı bir dönemde artık savunma adı altında yapılan harcamaların ne ölçüde akılcı olduğunu düşünmek gereklidir. Bizce NATO çerçevesinde bile düşünülürse ulusal savunmaya yönelik, savunma amacıyla sınırlı çok daha düşük harcamalarda gerçekleşecek ulusal güvenlik planları hazırlamak mümkündür. Ancak bunun için barışı korumaya yönelik bir askersel doktrin, bu nitelikte bir dış politika gereklidir.

Devletin ayırdığı silah fonları yabancı silah tekellerine gitmektedir. Ülkemizde anti-militarist mücadelenin amacı elbette emperyalist ülkelerde olduğu gibi silah üretimi yapan dev kompleksleri devletleştirmek veya bunları sivil üretime dönüştürmek değildir. Çünkü ülkede böyle bir ekonomik yapı yoktur. Sorun barışçı ve demokratik bir hükümet eli ile silahlanmaya ayrılan ödemelerin sınırlanması ve silahlanma fonlarının ekonomik gelişme fonlarına dönüştürülmesidir. Bu ülkemizdeki ABD üslerinin tasfiyesini, uluslararası silahsızlanma sürecine aktif destek vermeyi ve ülke içinde toplumun her

TBKP PROGRAM TASARISI ÜZERINE GÖRÜŞLER

A- Bu güne kadar politik stratejiden söz edilince anlaşılın şey neydi, ne zaman değişti bu. Strateji uzun bir dönemi içerir ve sonunda bir toplumsal alt üst oluşu amaçlar. Benim bildiğim, bir sınıfın yerine başka bir sınıfın iktidarını oluşturan bir devrimi anlatır. Bu amaca ulaşana kadar geçen yolda, stratejik amaçla hizmet eden değişik politikalar ise taktiklerdir. Lenin de taktik diyor. Yenilenme aşamasını strateji olarak alabilir miyiz, bilemiyorum. Şüpheliyim. Yeni bilimsel bulgular varsa bu açıklanmalıdır.

Proletarya diktatörlüğü konusunda duyulan endişeleri anlıyorum. Belki isim o kadar önemli değil. Ama öz önemli. Devrimci ruhun korunması sorunu önemlidir. Benim korkum bazı kavramların çıkarılmasıyla giderek devrimci özün kaybolmasıdır. Kadroların giderek olumsuz bir biçimde şekillenmesidir. Bir anlayışın yerleşmesidir. Avrupa'daki kimi partilerin nereye geldiklerini biliyoruz. Bazı şeyler en önemli belgelerde bulunmayınca unutulur. Şimdi düşünüyorum da; Stalinciliğin, sekterizmin en koyu olduğu, proletarya diktatörlüğünün en sekterce uygulandığı ve savunulduğu Avrupa'da Komünist Partileri en güçlü dönemlerini yaşıyorlardı.

Devlet sorunu da kaşık. Bu konuda uluslararası komünist hareket yeni bir anlayış mı geliştirdi? Benim bildiğim yok. Devlet sorunu proletarya diktatörlüğü ile bağlı. Ben gelecekte korkuyorum. Devrimci tutum olmazsa devrim gündeme geldiğinde yapamayız.

Program banşçı hayaller yaratıyor kanısı uyandırdı bende. Proletarya diktatörlüğü kavramının aynen yazılmamasını anlıyorum ve destekliyorum. Ama onun içeriğini anlatan ve geçiş döneminin yasallığı olan bu durumu kuşku bırakmayacak biçimde belirten bir belirleme bulunmalı.

İşçi sınıfının öncülüğünde emekçilerin iktidarı' proletarya diktatörlüğü anlayışını tam anlatmıyor. Bu programla iki ayrı tutum savunulabilir. Bu programa dayanarak devrimci tutum da, devrimci olmayan tutum da savunulabilir. Program böyle bir şeye olanak tanımamalıdır. Ondan herkes aynı şeyi anlamalıdır.

Bir yerde "Marksist fikirler" deniyor. Bence böyle küçük gibi görünen sözler önemlidir. Marksist fikirler mi? Bilimsel teori mi?

Nüfusun ezici çoğunluğunu kazanmak

kesiminden militarizmi söküp atmayı gerektirmektedir.

İşte TBKP program tasarısı militarizme ve yeni sömürgecilığe karşı böyle önemli bir dönüşümü öngörmektedir. Bu dönüşüm, program tasarısında Barış ve Demokratik Yenilenme stratejisinin bir parçası olarak formüle edilmiştir. Niteliği kapitalizm çerçevesinde bir dönüşüm de olsa, bu hedefin hiç kolay elde edilebilecek bir hedef olmadığını, gerçekleşmesi için en geniş barış ve demokrasi güçlerinin egemen rejime ve politikaya karşı çok zorlu ve çetin mücadelelerinin gerekli olduğunu vurgulamaya gerek bile yoktur. □

İsveç Parti Örgütü-STOCKHOLM

ne? Demokrasiyi koruyarak sosyalizme geçmekten ne anlaşılıyor?

B- Öz itibarıyla yoldaşın görüşlerine katılıyorum. Bu programa baştan aşağı karşıyım. Demokratik devrim neden kaldırıldı?

Proletarya diktatörlüğü terimi programda olmalı. Bu programın hayata geçmesi için motor güç sol güçlerin birliğidir. Sol güçler bu programla yanımıza çekilemez. Bizim eski programımız kaç kişiye ulaştı. Kaç kişiden proletarya diktatörlüğüne tepki geldi. Yeni programda yapılan böyle bir değişiklik anlamsızdır. Terimin kaldırılması giderek özü de zedeleyecektir. Strateji, benim kafamda net değil. Reformlar strateji olabilir mi? Eski bildiklerimizle çakişiyor.

Nüfusun ezici çoğunluğu deniyor. Neden halkın çoğunluğu denmiyor? Bu da yüzde 51 değildir. Ekim devrimi yapıldığında kaç parti üyesi vardı? Nüfusun çoğunluğu kazanılmıştıydı? Ulusal sorun, stratejik hedef içinde çözülemez (kapitalizm içinde olduğu için), kapitalizm içinde ulusal sorun çözülemez. Sosyalist devrimin yolu, ilk başta söylenenler doğruysa banşıl yol oluyor. Ama Türkiye'de bu ölmaz. En ufak kazanım zorla alınabilir. Banşıl biçimde iktidara gelinemez.

C- İşçi sınıfının tarihsel misyonu devrim yapıp sosyalizmi kurmaktır. Barışın korunması tarihsel misyonun bir parçası olarak alınmalı ve açıklanmalıdır. Strateji sorunu kaşık. Neden strateji? Askeri deyimler diye kullanılmaması yanlış. Nasıl en iyi anlaşılırsak oyle konuşmalıyız. Egemen oligarşiyi geriletmekten ne anlıyoruz? İstikrarlı demokratik bağlaşıklar terim olarak yanlış kim bunlar?

Partinin, özel etkenin rolü geliştirilerek devrimci durum yaratılabilir mi? Bağlaşıklık politikası sınıfsal değil. Bize karşı tavır ölçü olarak alınmaz. Proletarya diktatörlüğü konusunda benden önce konuşan yoldaşların söylediklerine katılıyorum. Getirilen formül bu havayı vermiyor. Diktatörlük terimi örkütücü ise halk neden bu günkü cuntaları, diktatörlükten destekliyor. Programda proletarya diktatörlüğü kalmalıdır.

8.sayfada yeniliğe uğratılmaktan sözediliyor. Nasıl olacak? Birçok yerde bu tür şeyler havada kalıyor.

9. 9.cu sayfada istikrarlı demokratik bağlaşıklardan söz ediliyor. Nedir bu? Bu bana ters geliyor. Nüfusun ezici çoğunluğu kavramını da anlamıyorum. Demokratik yoldan geçiş hangi bilimselliğe dayanıyor? Kavram kaşıklığı var. Banşıl yol savunuluyor. Bugün pratik olarak olanaklı olmadığı da söyleniyor. Anlamam zor. Programın genel mantığına karşıyım.

D- Ulusal demokrasi programı tartışılarken sosyalizm hedefi yok eksiklik demıştim.

Paylaşmadığım iki şey var. Bağlaşıklar, bize karşı gösterilen tutuma göre değerlendirilemez. Nüfusun ezici çoğunluğu formülü doğru değil. Bizim anlayışımız en etkin kesimlerin çoğunluğudur. Bunların dışında programın bütününe kabul ediyorum. Türkiye'de devrimin bu günden izlenecek bir politikayla gerçekleşmesini amaçlıyor. Bu

programın geçerliliği somut pratikte sınıacaktır. Proletarya diktatörlüğü programa alınmazsa bu işi bulandırır kuşkusu yanlış. Herhangi bir olumsuzluk olmaz. Neden stratejik hedefimiz devrim değildir açıkça konuyor. Nedeni açık: Bu yolu tutmuşsak başka çare yok. Eskiye tekrar etmiyorsak bunun içindir. Sadece biz kendimiz için ve sola yönelik bir program ortaya çıkartmıyoruz. Sosyal demokratlar ile de konuşacağız. Biz sosyalizme kadar giden yolda bir bağlaşıklık istiyoruz. Ulusal iş adamlarından da bahsediyoruz. Ulusal burjuvazinin ilerici kanadı budur. Devrimi hedeflemiyoruz. Sol güçlerin birliği bu süreçte dinamodur. Partiyi yığınsallaştıracak, legalleştirecek, eylem birliği sağlayacak koşulları yaratacak bir program olarak ele alınıyor. Haydar Kutlu eski anlayışla program anlaşılabilir diyor. Doğrudur. Yeni politikayı kavramak gerekir. Bunu anlamadan olmaz. Bu program eskiden tartıştığımız ulusal demokrasi programına aykırı değil. Bu programı anlamak lazım, yoksa yaşama geçirilemez. Programda değil ama, parti ekonomide ve anayasa konusunda bir alternatif ortaya koyabilmelidir. Bu diyalog ve işbirliği çalışmasını geliştirecektir.

E- Genel olarak yaklaşımlara katılıyorum. Dilinin çok iyi olduğunu söylemek isterim. Proletarya diktatörlüğü konusunda eski anlayışla düşünmemek gerekiyor.

F- Kavramlar arasında çelişkiler var. Reformlar kapitalizm çerçevesinde gerçekleştirilebilir deniliyor, sonra tam gerçekleşmiyor deniyor. Çelişki var. Ulusal etkenle uluslararası etken arasındaki ilişki yeterli, dengeli değil. Uluslararası etkenin rolü daha artmıştir deniyor. Devrimci durum oluşmuşsa, dünya barışı için devrimden vazmi geçeceğiz? YKP genel sekreteri Florakis ulusal etkene önem veriyor. Bizde uluslararası etkene ağırlık veriliyor. Bazı terimlerin tepki gördüğü için kullanılmamasına katılmıyorum. Çünkü bunlar politik hayata girmiştir ve insanlar bunlardan ürkmezler. Proletarya diktatörlüğü gibi terimler küçük burjuva unsurlarla bağ kolay kurulsun diyemi kaldırıldı?

Aşamalar konusu açık değil. İnsanın aklında bir şey kalmıyor. Nüfusun ezici çoğunluğunu kazanmak ne anlama geliyor. Demokrasiyi koruyarak sosyalizme nasıl geçilecek? Demokrasi sözcüğü çok kullanılıyor. Demokrasi nedir bunun açılması gerekiyor. Banşıl yolda, banşıl olmayan yolda demokratiktir. Herkes için demokrasi olmaz. Proletarya diktatörlüğünde bir sınıf için demokrasi vardır. Devrimin biçimi konusunda hiç bir parti silahlı yaparım demez, dememelidir. Ama tersi de olmamalıdır. Lenin devrimin yolu ve biçimi önceden kestiremez diyor. Devrimin hangi biçimde olacağı programa konulmamalıdır. Bu konu açık bırakılmalıdır. Çoğunluk ve demokrasi kavramları beni programda rahatsız etti. Nisan tezlerinde Lenin, partinin devrim için nüfusun çoğunluğunu kazanması şart değil diyor. Program bende pembe hayaller uyandırdı. Bir zaman sonra yaklaşımlar eki unutulacak ortada sadece program kalacaktır. Birinci aşama çok geniş, neredeyse

sosyalizm gerçekleşiyor.

G: Teorik laf kalabalığı yok. İlk defa bakış açısı dünya koşulları dikkate alınarak çizilmiş. Proleterya diktatörlüğü konusunda kuşkuyla buna karşı olanlara katılmıyorum. Bu program sosyalizm programı değil. Yığınlar seni anlıyor mu bu önemli. Programda boş hayaller değil gerçekler var. Tabana daha çok yaklaşıcı bir biçimde hazırlanmış Programın tümünü kabul ediyorum.

A- Eski anlayış-yeni anlayıştan bahsediliyor sürekli. Bunun ayrımı nedir? Gorbaçov Lenin'e dönelim diyor. Bunun anlamı ne? Ben çoğu kez Lenin'e onun görüşlerine dayanıldığını sanmıyorum. Lenin'in devrim, sosyalizm gibi konularda söyledikleri bu gün de geçerlidir. Lenin'i reddedemeyiz. O'nun bugün geçerli olmayan görüşleri varsa yazılmalıdır. Ama ben uluslararası komünist hareketin böyle bir şey yaptığını en azından duymadım. Devrim zorsuz olmaz, olamaz. Proleterya diktatörlüğü terimi geçmeyebilir. Ama öz önemli. Demokratik yenilenme bölümünde politik taviz verilebilir. Benim kuşum devrim gündeme geldiğinde onu yapacak partiyi bulamayacağımızdır. Şili derstr. Sonra bu yenilenme, yeni nedir? Farklı şeyler anlaşılıyor.

H- Programda demokrasi korunup geliştirilecek deniyor, hangi demokrasî? Devrim yolu programa nasıl yansımali?

D- Türkiye işçi sınıfı hareketinde demokratik devrim sosyalist devrim tartışmaları vardır. 73'te ileri demokrasi diydük. Bütün bunların altında yatan Türkiye gerçeği idi. Somut analizlerin farklı olması idi. 12 Eylül oldu. Artık sosyalist devrimi savunmak gerekir diye düşünüyordum. Barış ve ulusal demokrasi programının düşündüğünü şimdide düşünüyorum. Geniş yığınları kazanmak legalize etmek, ittifaklararcısından düşünüyorum. Bizim dışımızda durumlar istediğimiz gibi gelişmeyebilir, yarı başka bir program tasarıları gündeme gelebilir. Toplumsal gelişme önceden kestirilemeyeceğine göre, bütün olasılıkları dikkate almalıyız. Bu programa yansımış. Faşist rejime hayır diyen kesimlerin karşısına böyle çıkıyoruz. Parti Marksizm-Leninizmden taviz vermiyor. Değil ben böyle bir şey görmüyorum. Lenin'e müzeye gider gibi gitmek gerekiyor. Lenin olsaydı nasıl yapardı. Onu düşünüyorum. Parti Marksizm-Leninizm ilkelerini unutmuyor. Programdaki tutum Marksizm-Leninizmin uygulanmasından kaynaklanıyor. Gelişmelerin nasıl olacağı partinin gücüyle bağlıdır. Gelişmeleri yönetmekle başarısız olunursa o zaman yapılması gerekeni yapamayabilirsin. Devrimin yolu konusunda zor sorununun reddediğini düşünmüyorum. Yeni bir şey olduğu için uzun tutulmuştur. Barışçı yol bugün öngörülüyor. Burjuvazi zor kullanırsa biz de kullanacağız diyoruz. Özü itibarıyla ulusal demokrasi programı ile yenilenme programı aynıdır. Niçin biz devrimi stratejik hedef olarak göstermiyoruz? Eğer devrimi stratejik hedef olarak gösterirsen bu politika bugün uygulanamaz. Parti bu programla yumuşamaz.

B- Eski program ulusal demokratik halk devrimine bağlıydı. Şimdi ise direkt sosyalist devrimle bağlantılıyor. Ben bunu anlayamadım. Bu reformlar iktidara gelmeden yaşama geçemez.

H- Bahsedilen hükümetle iktidar aynı

şeymi? s. 54 Bu reformları kim hayata geçirecek?

A- Program uzundur. Program eylem kılavuzudur. Direk kitlelere propaganda malzemesi değil. Kitlelere bu programı versek kafası kaşır. Programın ikinci bölümü sosyalist devrim programıdır. Yani iki aşamalı devrimi reddediyoruz. Ama programda iki devrim fikri gizli olarak var gibi geliyor bana. Bazı şeyler iyi niyete bağlı değildir. Yığınları inmek adına bazı noktaları geçiştiremeyiz. Bunu yaparken işçi kuyrukçuluğuna, popülizme düşmemeliyiz. Biz bu programı yığınları sosyalist bilince kazanmak için öne sürüyoruz. Partinin yığınsal olmasından ne anlıyoruz. Yığınları kucaklayacak, yığınsal olacak ama devrimci özü kaybolacaksa yığınsallığa rağmen devrim yapamayız. Örneğin seçimlerde bile nüfusun çoğunluğu alınarak iktidara gelinmiyor. Özal bile parlamentoda hemen hemen 3/2 çoğunluğa sahip olmasına rağmen nüfusun çoğunluğunu kazanarak bunu yapmıyor. Ayrıca demokratiklik nüfusun salt çoğunluğunu almakla ölçülemez. Çoğunluğun çıkarları söz konusu ise demokratik olan budur. Reformlar için savaşmak her şeyden önce komünistlerin görevidir. Ama reformlar için savaşırken devrim unutulursa reformizm gelişir. Bir yerde istikrardan bahsediliyor. Bizim kapitalizmin istikrarını sağlayacağı? Biz burjuvazinin istikrarından yada istikrarsızlığından kaygılanmamalıyız. Biz burjuvazinin burjuva devletini zayıflamasını isteriz. Biz demokrasiyi neden istiyoruz? Demokrasi ilelebet kalıcı mı? Biz burjuva demokrasisi için savaşırız. Amacımız sosyalist demokrasiye varmaktır ve giderek demokrasiyi de ortadan kaldırıp komünizme varmaktır amacımız.

Bu reformları gerçekleştirmek zorunlu değil. Reformlar gerçekleşmedi diye devrimci bir durumda devrimden vaz geçecek değiliz. S 54-55'te böyle bir zorunluluk anlayışı var. Demokrasi aşamasındaki sınıfların sosyalizm aşamasında var olduğu izlenimi var.

C- Reformları kimin yapacağı belli değil. Bankaların yüzde 51 kamulaştırılması programa alınmamalı. Detaylar yazılmamalı ana hatları ele alan bir program olmalı. Ulusal demokrasi ile yenilenme programı arasında fark var. Nüfusun ezici çoğunluğu ile rejim arasındaki çelişki soyut.

NATO'dan ne zaman çıkılacak belli değil. Başçelişkinin getirildiği söyleniyor çözülüyor.

D- Eğer temel emek-sermaye arasında derssek, sosyalist devrimi savunmak lazım. Temel çelişki emek-sermaye çelişkisimidir? Yolsa geniş yığınlarla oligarşi arasındaki çelişki mi? tespiti doğrudur. Komünist partisi koşullar müsaitse ben de katılmam diyor. İktidar değil hükümet deniyor. Fransız Komünist Partisi'nin de tekelleri sınırlamak gibi bir politikası var.

A- S.10'da "Öne çıkan başlıca politik çelişki" deniyor. Başlıca mı baş çelişki mi?

Yeni anlayışı oturttururken biçimsel bir şekilde bazı kavramların değiştirilerek kullanılmasından kaçınılmalıdır.

NATO konusunda, sosyalizm bölümün-

de, NATO'ya girilmeyeceği söyleniyor. Biz NATO'dan ne zaman çıktık ki? NATO'ya karşı olmak, NATO'dan çıkma solun ve daha geniş kesimlerin savaşım geleneği içindedir. NATO'dan çıkma konusundaki tutumumuzun bazı çevrelerle daha kolay diyalog sağlayacağı düşünülüyor. Ama ben sanmıyorum. Öte yandan NATO'ya karşı olan sol ve demokrat çevrelerle ilişkilerimiz zorlaşacaktır.

NATO'dan çıkmaktan yanayız fakat koşullar nedeniyle, bugünkü politik durum nedeniyle bunu şimdi bir talep olarak ileri sürmüyoruz biçiminde, Behice Boran Yol'daşın Brüksel'deki basın toplantısında bir soruya verdiği yanıtta gibi yazılmalıdır.

S 28'deki Ekonomiye katkısı olan burjuvazi kavramı nedir. Koç'un da katkısı var. Ama o bunu katkı olsun diye değil, kendi kar amacı için yapıyor.

S. 34 Prg 4 sorunlar adım adım çözülmü mü? Burada sanki adım adım sorunlar çözülerek sosyalizme varacağı intibası yaratılıyor. Eğer bu sorunların çözümü için bugün doğru adımlar atılmazsa sosyalizme geçildiği koşullarda sorunların çözümü birkaç kat zorlaşacaktır deniyor. Biraz ileri gidiyoruz gibi. Bizim amacımız sosyalizmin sorunlarını şimdiden çözmeye başlamak değil, sosyalist devrimi kolaylaştırmak ve onun siyasal ordusunu hazırlamaktır. Bu paragraftaki fikir yanlıştır.

S. 53 sendikaların büyük sermayeye karşı aynı çatı altında birleşmesi ifadesi yanlıştır. bence. Çünkü sendikalar işçilerin ekonomik mücadele örgütleridir. İster büyük, ister küçük olsunlar sermayeye, patronlara karşı örgütlenirler. Onlar tüm sermayeye karşıdır. Bu bir yanı. Ama değişik anlayışlardaki sendikaların büyük sermayeye karşı özellikle birleşmeleri ve ona karşı mücadeleyi ön plana çıkarmaları başka şeydir. Bu baş çelişki ile, politik amaçla bağlı bir durumdur ve doğru formüle edilmelidir.

B- Bu program reformizme kapı açıyor muş gibi. Devrime yaklaşım parlamenter bir yolu öngörüyor. Yoldaşa katılıyor. Devrimin her yolu demokratiktir. Bu yolu ülke koşulları belirler.

NATO konusunda yoldaşa katılıyor. NATO'ya karşı olduğumuzu açık söylemeliyiz.

A- Biz eskiden bağlantısızları savunuyorduk. Şu aşamada da bağlantısızlara katılma savunulmalıdır. Bir yerde bağlantısızlar hareketine gözlemci olarak katılınması öne sürülüyor. NATO üyesi iken bu nasıl olacak. Türkiye bağlantısızlar için çok yararlı işler yapabilir.

G- Silahlı-silahsız devrimi konuşabiliriz. 50 milyon insanın bundan haberi yok. Cumhuriyet 120 bin basıyor. TRT'yi, boyalı basını, anti-komünist propagandayı düşünmek lazım. Bu koşullarda öncelikle yapılması gereken halka, sorunlara sahip çıkması gerektiğini göstermektir.

Hadi devrim yaptık. Sorunları çözebilecek miyiz? 100 tane büyük işletme kursan da yetişemezsin.

Toplumun bilinç, kültür düzeyini yükselt-

mek lazım. Bugün TBKP iktidar olsa, yönetebilir mi? Dolayısıyla programın yaklaşım biçimini, amacını iyi yakalamak gerek. Önce benim topluma gidebilmem lazım.

Programın reformizme yol açtığı görüşlerine katılmıyorum. Ben yoldaşlardan şöyle bir izlenim edindim. Türkiye koşulları devrime yol açabiliyormuş da parti bunu reformlara yönettirmiş gibi.

Programın, birleşme öncesinde bu havada ortaya çıkması, bazı şeylerin anlaşılmasını zorlaştırdığı açık. Yeni kültür sorunu da öyle. Aziz Nesin'le alay etmişizdir. Ruhu Su gibi...olumlu herşeyi kucaklamamız lazım.

Burjuvazi düşmanı için olumlu hiçbir şey yapmaz. DGM'leri hatırlayalım. CHP'ni engelledi sadece? Direnişlerin baskısı olmadı mı? Türkiye işçi sınıfı tarihine baktığımızda, 61 anayasasında halkın çoğunluğunun hazırlamada katkısı olmamıştır. O nedenle kolayca budanmıştır. İsveç'te hakları geri almak o kadar kolay değil.

Program bütün bunları göz önüne alıyor. Gelişmeleri dikkate alıp geliştirmek her zaman olanaklı. Program kısaltılabilir. Ama anlaşılır olması önemli. Yayın organlarımızda anlaşılmayan kısımlar ele alınıp incelenektir.

D- Yoldaşın sözlerine katılmıyorum. İktidarı almak kolay, sosyalizmi kumak zor, diyor Lenin. Ama bugün bu tersine dönmüş durumda. Ama gene de sosyalizmi kuma konusu zor. Sosyalizmi devrimle kuma, kapitalizmin gelişmişlik düzeyiyle ve kültür sorunuyla ilişkisi var. Reformlarla sosyalizm arasındaki ilişkili kuramzasak sosyalizmi kumak zorlaşır. Olasılıklar ve belirsizlikler bence gerçekçi. Her şey çok açık olamaz. Çok açık, nef olursak daha sonra sorunlar çıkabilir. Açık reçete olamaz. Toplumsal gelişmenin ana halkasını yakalamalıyız. Program parlamentarizme ve reformizme açık değil. Reformlarla işçi sınıfının savaşımı mı gelişecek, burjuvazinin iktidarı mı gelişecek? Bunu savaşım belirleyecek. Yığınları kucaklamak onlara gerçek çıkarlarını göstermek gerekiyor. Başka türlü nasıl yapacağız?

F- Ekonomik ve politik iktidar ayrımı doğru mu? Faşizm ya şimdi de var, yada eskiden yoktu.

D- Devrime geçiş konusunda anti-demokratik yol da olabileceğini ben düşünüyorum. NATO konusu örneğin, bu partinin güncel politikaya girmeştir. Sağ sapma falan değildir. Şimdiye dek böyle bir program çıkmadığı için ters geliyor. Sosyalizm amacını koymuyoruz, çünkü güncel istemlerle bağlayamayacaktık. Toplumsal ilerlemenin önünü açacak bağlaşıklık kumak zorundayız. Bu kilit nokta. Verilmeyecek hiç bir ödün yoktur. Herşeyin doğrusunu biz savunmuyoruz. Biz sol hareketin bir bileşeniyiz. Kültür vs. konusunda geriydik hep. Yığınlardan öğreneceğimiz çok şey var.

Burjuvazinin kendisi toprak reformu yapmaya muhtaç, kendi sermaye birikimi için. Toprak ağalarının ağırlığı olduğu için yapamıyor. Ama biz köylü yığınlarını yanımıza almak için yükseltmek zorundayız. Yığınlara pedagojik yaklaşım gerekli.

Parti illegal olmak istemedi, zorlandı. Legal çalışmanın avantajları var. Ayrıca iki çalışma biçimi birlikte olur. Muhalefeti birleştirmek tüm parti temsilcileri ile ilişki kuma olanakları çıkıyor. Bu programla başlanır ama hepsi yapılacak diye diretilmez. Bazı ekleme ve çıkarmalar olur. Stratejik çizgi başın korunmasına katkı, demokrasiyi kazanmak. S. 55'de stratejik amacın yeniden yazılacağı söyleniyor. Hiçbir güç dışarda kalmamalı diyor. Sınıfsal ve politik bağlaşıklık güçleri programda var.

A- Programın amaçları, yeni politika, vb. konularda ve programımızı savunma amacıyla uzun uzun konuşabilir, bugüne kadar yayınlarda bu konularda yazılmış olanları tekrar eder, bir sürü güzel söz söyleyebilirim. Bunlar hepimizin kabul ettiği genel şeylerdir. Ama bu programın gelişmesine bir katkı olmazdı. Bununla programa, tartışmalara bir katkı yaptıklarını sanmıyorum. Elbette programın genelini, onun amaçları dışındaki şeyleri, yeni arayışları vb. tümüyle destekliyorum. Ama vammak istediği amaca giderken, programda eleştirdiğim noktalar nedeniyle bu amaca gidemeyeceğini belirtiyorum. Tehlikelere işaret ediyorum.

Üzerinden atlayamayacağımız bir sürü şey var. Bunları daha önce konuştuk. Örneğin amaçsız sosyal patlamalardan söz ediyor ve sanki bundan korkuluyor. Biz yığınların kendiliğinden savaşımından, sosyal patlamalardan neden korkuyoruz? Sorun bizim bu patlamaları yönlendirebilmemiz sorunudur. Aman patlama olmasın mantığı yanlıştır.

Bariş savaşımının öne çıkması doğaldır. Ama demokrasinin kazanılmasında geliştirilmesinde şimdi de işçi sınıfının öncülüğü, hegemonyası şarttır. Bence her zaman ulusal çıkarlar ön plana çıkarılmaz. Programda ulusal çıkarları öne çıkaran bir aşılık var gibi.

Sosyal reformlar stratejik amaç olarak konuyor. Strateji, hedefe ulaştıktan sonra değişir. Ve uzun bir tarihsel dönemi içerir. Özetle kendimizi bağlamıyormuyuz? Kitaplar sosyalizm için ayağa kalkarsa biz onları durduracak mıyız? Taktik düzeyinde olsa onu hemen değiştirirsin. Ama strateji hemen değişmez.

Barişçi olduğumuzu gösterme kaygusu içindeyiz gibi. Oysa bizim böyle bir kompleksimiz olmamalı. Elbette komünistler barişçidir. Kesinlikle kan dökülmesine karşıdırlar ve bunun için çalışırlar, çalışmalıdır. Ama biz bu noktada ne kadar barişçi olduğumuzu değil, burjuvazinin saldırı gücünü açığa çıkarmalı, ve gerekirse kendimizi savunmak zorunda olduğumuzu vurgulamalıyız.

B- Yoldaşın ilk girişine katılmıyorum. Programa katılıyor ama kafamıza basmayan noktaları dile getiriyoruz. Benim eleştirilerime yanıt alamadım.

**Yayınlanan bölüm
İsveç Parti Örgütünün
1. toplantısıdır**

PROGRAM TASARISINA KATKI SORUNU

S.AKIN-İSTANBUL

Program tasarısına katkı istenmesi bizim için ilk defa karşılaşılan bir durumdur. Bu nedenle olayı başından özümsemek biraz zor olmasına rağmen, oldukça olumludur. Herhangi bir konuda olumsuz görüşlerin yoğunlaşması halinde o konunun tasarıda aynen var olma olasılığının düşünülmesi güvensizlik yaratıyor. Bu konunun güvenilirlik bakımından önemle göz önünde bulundurulması gerekir. Tüm tartışmalara rağmen tasarının aynen kabul edilmiş sayılması ihtimali var gibi geliyor bize.

Her şeye rağmen kararın kitlelerce tartışılmaya açılması çok olumlu yaklaşımlar getirdi. Özeleştirilme mekanizması daha sağlıklı işledi. Geçmiş, bugün ve yarının mümkün olabilecek olanakları tekrar tekrar irdelendi. Sorunların zorlukları ve aşılabirlikleri de tartışıldı. Tasarı da yeni savunulan yaklaşımların kabul edilme güçlülüğünün nedeni, daha önceleri savunulan bir çok görüşün reddedilmesidir. Yeni yaklaşımlar kitlelere çok daha önceleri anlatılmalı ve açıklanmalıydı. Bu bir eksiktir ve olumsuzluktur. Buradan hareketle, 1-80'li yılların yeni uluslararası gelişmeleri ve etkileri tasarıda dışında daha derinlemesine açılmalıdır.

2-Ulusal çelişki üzerine uluslararası etkinin ağırlığının artması ve nedenleri de tasarıda dışında genişçe açılmalıdır.

3- NATO konusunda net bir çizgi çizilmeli. Bu konuda tutarlı davranılmalı. Geçmişte verilmiş mücadelede göz önüne alınarak tekrar gözden geçirilmeli. AET konusu açılmalıdır.

4- Yeni bir yaklaşım olan oligarşi terimi açılmalıdır.

5- Proletarya diktatörlüğü ve barişçi geçiş Avrupa komünizmi çizgisine düşmeden netleşmeli ve bu konuda taviz verilmemelidir.

6- Kişisel mülkiyet açıklanmalıdır.

7- Demokratik yenilenme geliştirilmelidir.

Kısacası, temel amaç bölümü dikkate alınmalı ve diğer kısımları bu kısımınla çelişki yaratmamalıdır.

Herşeye rağmen bu tasarıdan da yolumuzun aklıyla çıkacağımız inaniyoruz. Önderlerimize güveniyoruz. Tarihin bizden yana hızla değiştiğini görüyor ve umutlarımız daha da artıyor. Daha bir yetkinleşiyoruz.